

Motion till riksdagen 2012/13:A393

av Åsa Romson m.fl. (MP)

Drömmen om Sverige

1 Sammanfattning

Drömmen om Sverige handlar om att det som förenar alla oss invånare är byggandet av Sveriges gemensamma framtid. Byggandet av en framtid som är mänsklig och välkomnande i ett Sverige där alla kan delta på sina egna villkor. Vår övertygelse är att det sker med hjälp av öppenhet mot omvärlden i ett öppet, inkluderande samhälle där alla har samma möjligheter till självförverkligande.

Efter valet 2010 ingick Miljöpartiet de gröna en migrationspolitisk överenskommelse med regeringen för innevarande mandatperiod. Det gemensamma målet är att förbättra politiken på ett antal områden för att säkra en öppen och human migrationspolitik. Vår politik gällande migration och lika rätt är däremot mycket mer omfattande än det som ingår i överenskommelsen med regeringen. I motionen visar vi hur migration och utveckling av Sverige går hand i hand och hur alla som bor i landet är med och bidrar till dess utveckling.

Fler ska få stanna. Miljöpartiet har en vision om en värld utan gränser, där alla har möjlighet att flytta, men ingen tvingas fly. Vi vill därför att möjligheten till anhöriginvandring utökas och att försörjningskravet vid anhöriginvandring avskaffas. Vi anser att barns egna asylskäl ska prövas för sig. Bestämmelserna om ”synnerligen ömmande omständigheter” ska användas mindre restriktivt, så att exempelvis allvarligt sjuka människor får stanna i Sverige.

Det ska vara lätt att komma hit. Miljöpartiet vill att det ska vara lätt att komma till Sverige för att arbeta, studera och forska. Det ska därför vara möjligt att söka uppehålls- och arbetstillstånd från Sverige om personen redan är här. Fler lagliga vägar in i EU ska skapas för asylsökande. På kort sikt vill vi att Sverige ska sluta skicka tillbaka ensamkommande flyktingbarn till länder som Italien och Malta, där barnen riskerar att fara illa.

Alla har rättigheter. Miljöpartiet arbetar för att göra det lättare att röra sig över gränser. Vi vill värna och utvidga öppenheten i det svenska systemet för arbetskraftsinvandring, samtidigt som insatser genomförs för att garantera

Fel! Okänt namn på

arbetstagarnas rättigheter. Vi vill därför stärka papperslösas rättigheter i Sverige och göra det lättare för asylsökande att kunna ansöka om arbetstillstånd utan att behöva lämna Sverige.

En bra start i Sverige. Alla som kommer nya till Sverige ska få en bra start baserat på individens olika behov och förutsättningar. Vi vill öka möjligheterna att validera utländsk utbildning och yrkeskunskaper. Ingen kommun ska kunna neka till att ta emot ensamkommande flyktingbarn.

Fler språk är bättre. Sveriges multspråkliga befolkning är en guldgruva av outnyttjade språkresurser. Vi vill därför satsa på modersmålsundervisning i förskola och skola. Alla kommuner ska erbjuda ämnesundervisning på modersmål för nyanlända. Vi vill också få en kvalitativt god undervisning i svenska för invandrare (sfi). Alla ska få läsa klart, även om uppehåll görs för föräldraledighet eller sjukdom.

Diskriminering gör Sverige fattigare. Alla ska ha samma möjligheter och rättigheter att verka i vårt samhälle. Vi vill stärka skolans möjligheter att arbeta mot rasism och diskriminering och vill utvidga rätten att använda det språk personen kan bäst i kontakten med myndigheter. Möjligheten att driva diskrimineringsmål i domstol ska utökas.

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Innehållsförteckning	3
3	Förslag till riksdagsbeslut	5
4	Inledning	8
5	Underlätta migration och stärka rättigheter	9
5.1	En mer human asylpolitik	9
5.1.1	Förbättra landinformationen	9
5.1.2	Synnerligen ömmande omständigheter	9
5.1.3	Barnets bästa	9
5.1.4	Åldersbedömning och dialektanalys	10
5.1.5	Begreppen ”väpnad konflikt” och ”svåra inre motsättningar”	10
5.1.6	Skydda hbt-flyktingar	10
5.1.7	Situationen för papperslösa	10
5.2	Ansöka om uppehållstillstånd	11
5.2.1	Ansöka om uppehållstillstånd från Sverige	11
5.2.2	Ansöka om arbetstillstånd från Sverige	11
5.2.3	Utländska studenter	12
5.2.4	Invänta uppehållstillstånd i Sverige	12
5.3	Anhöriginvandring	12
5.3.1	Utökad anhöriginvandring	12
5.3.2	Avskaffa försörjningskravet	13
5.3.3	Passhandlingar och styrkt identitet	13
5.3.4	Avskaffa tvåårsregeln för kärleksinvandring	13
5.4	Attrahera och ta vara på kompetens	14
5.4.1	Utveckla arbetskraftsinvandringsreformen	14
5.4.2	Internationella studenter	14
5.4.3	Ratificera migrantarbetarkonventionen	14
5.5	Cirkulär migration	14
5.6	Migrationspolitiken i EU	15
6	En bra start	16
6.1	Flyktingmottagande	16
6.1.1	Hela Sveriges ansvar	16
6.1.2	Höjning av ersättning	16
6.1.3	Förbättrad introduktion	17
6.1.4	Validering	17
6.2	Åtgärda bristerna i etableringsreformen	18
6.3	Stöd till krigsskadade	18
7	Sysselsättning och företagsklimat	18
7.1	Företagande	19
7.2	Sysselsättning för unga	20
7.3	Utbildning för arbete	20
8	Fler språk är bättre	20
8.1	Stärkt modersmålsundervisning	21
8.1.1	Ämnesundervisning på modersmål	22

Fel! Okänt namn på

8.1.2	Fler tillvalsspråk.....	22
8.1.3	Modersmål ska vara meriterande i ansökan till högskolan.....	23
8.2	Svenska för invandrare.....	23
8.2.1	Bättre kvalitet.....	23
8.2.2	Förbättrad organisation.....	24
8.2.3	Sfi på modersmål.....	25
8.2.4	Sfi på högskolenivå.....	26
8.2.5	Slopa sfi-bonusen.....	26
8.2.6	Sfi som kompetensutveckling för offentliganställda.....	26
9	Språket och samhället.....	27
9.1	Fler språk vid myndighetskontakter.....	27
9.2	Vikten av kompetent tolkhjälp.....	27
10	Rätten att vara olika.....	28
10.1	Ett Sverige fritt från diskriminering.....	29
10.2	Förbättrade villkor för antidiskrimineringsbyråerna.....	29
10.3	Ett bättre anpassat rättshjälpssystem.....	29
10.3.1	Reella möjligheter att driva diskrimineringsmål i domstol.....	30
10.3.2	Inrätta en processfond.....	30
10.3.3	Processa även strukturell diskriminering.....	31
10.3.4	Rättsväsendet behöver hänga med.....	31
10.3.5	Utredning om likhet inför lagen.....	32
10.4	Värna rätten att vara olika.....	32
10.4.1	Motverka vardagsrasism.....	33
10.4.2	Islamofobi och antisemitism.....	33
10.4.3	Särskild satsning för nationella minoriteter, afrosvenskar och muslimer.....	35
10.4.4	En skola fri från diskriminering och rasism.....	35
10.5	Flexibel ledighet.....	35
11	Ingen demokrati utan dig.....	36
11.1	Ökat valdeltagande.....	36
11.2	Rättvis rösträtt.....	37
11.3	Politisk demokrati.....	37
12	Trygghet och framtidstro.....	38
12.1	Arbetslivstrygghet.....	39
12.2	En god bostadsmiljö.....	39

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en mer human och öppen asyl- och migrationspolitik.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka arbetet med validering av utländsk utbildning och arbetslivserfarenhet.²
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att åtgärda bristerna i etableringsreformen.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till kliniker som erbjuder behandling för krigsskadade.³
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt modersmålsundervisning.²
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ämnesundervisning på modersmål.²
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fler elever ska få möjlighet att studera språk som talas i det mångkulturella Sverige.²
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att modersmål ska vara meriterande vid ansökan till högskoleutbildning.²
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillföra mer resurser i en kvalitetssatsning på svenska för invandrare (sfi).²
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en förbättrad organisation för sfi.²
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erbjuda sfi på modersmål för elever med kort utbildningsbakgrund.²
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erbjuda nyanlända med lång utbildningsbakgrund sfi på högskolenivå.²
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa den s.k. sfi-bonusen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur ett kompetensutvecklingsprogram kan utformas för att offentligt anställda ska kunna läsa sfi inom ramen för sin anställning.⁴
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvidga rätten för enskilda att använda modersmål vid myndighetskontakter.⁵
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra tolkars villkor och organisering.⁶
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra villkoren för antidiskrimineringsbyråerna.

Fel! Okänt namn på

18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättegångskostnader i diskrimineringsmål.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en fond för att driva diskrimineringsmål i domstol.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en möjlighet att kunna föra talan om strukturell diskriminering i domstol.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett aktivt arbete inom rättsväsendet för att öka mångfalden och säkerställa allas likhet inför lagen.⁶
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som har till uppgift att bedöma hur vanligt förekommande det är att människor diskrimineras inom rättsväsendet.⁶
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka och långsiktigt säkra stödet till utsatta grupper och antirasistiska organisationers organisering.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt arbete mot islamofobi, antisemitism samt islamofobiska och antisemitiska hatbrott.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild statlig satsning på att motverka diskriminering och stärka ställningen i samhället för nationella minoriteter, afrosvenskar och muslimer.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild statlig satsning på att motverka diskriminering och rasism i skolan.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa flexibla helgdagar i form av en ledighetspott.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjliggöra försöksverksamhet med direktvalda stadsdelsnämnder.⁵
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som är folkbokförda i Sverige och har ett annat medborgarskap än EU, Norge och Island ska ges samma rätt att delta i kommunal- och landstingsval som medborgare i EU, Norge och Island bosatta i Sverige har.⁵
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en kraftsamling på bostadsområden som präglas av sociala problem.⁷

Fel! Okänt namn på

¹ Yrkande 1 hänvisat till SfU.

² Yrkandena 2 och 5–12 hänvisade till UbU.

³ Yrkande 4 hänvisat till SoU.

⁴ Yrkande 14 hänvisat till FiU.

⁵ Yrkandena 15, 28 och 29 hänvisade till KU.

⁶ Yrkandena 16, 21 och 22 hänvisade till JuU.

⁷ Yrkande 30 hänvisat till CU.

Fel! Okänt namn på

4 Inledning

Drömmen om Sverige handlar om det som förenar oss i byggandet av Sveriges gemensamma framtid. Miljöpartiet vill skapa ett mänskligt, välkomnande Sverige där alla kan delta på sina egna villkor. Vår övertygelse är att det sker med hjälp av öppenhet mot omvärlden och ett öppet, inkluderande samhälle där alla har samma möjligheter till självförverkligande.

Vår gemensamma framtid är det som förenar oss. Den gemensamma grund på vilken vi bygger vårt samhälle baseras på en gemensam framtid, på samma sätt som den nationella gemenskapen i USA handlar om att ställa sig bakom ”The American Dream” snarare än om en gemensam hudfärg, etnicitet eller religion.

Alla behövs för att bygga det gröna, hållbara och mänskliga samhället. Varje människa är välkommen utifrån hennes egna förutsättningar. Vi vill undanröja hinder för att fler ska kunna vara med i bygget av vår gemensamma framtid och vi värnar rätten att vara stolt över alla identiteter och kulturer – men på olika sätt.

Miljöpartiet har en vision om en värld utan gränser, där alla har möjlighet att flytta, men ingen tvingas fly. En värld där människor kan bo och verka där de så önskar. Idag är vi långt ifrån den verkligheten. Människor tvingas fly undan krig, svält och naturkatastrofer. De allt allvarligare klimatförändringarnas konsekvenser med extrem torka, översvämningar och oväder tvingar allt fler människor på flykt.

Länder som sluter sig mot omvärlden stagnerar i sin utveckling. Att stå upp för öppenhet är nödvändigt för att säkra en positiv utveckling för Sverige i framtiden. När människor migrerar sprids idéer och kontakter över gränser. FN:s Human Development Report 2009 konstaterar att migration lönar sig för alla. Migration är positivt för mottagarlandet, ursprungslandet och migranten själv.¹

Efter valet 2010 ingick Miljöpartiet en migrationspolitisk överenskommelse med regeringen för innevarande mandatperiod. En stor anledning till detta var att säkra en human och öppen migrationspolitik trots att Sverigedemokraterna kommit in i riksdagen. Regeringens och Miljöpartiets gemensamma mål är att genom en ramöverenskommelse om den samlade asyl- och migrationspolitiken tillsammans förbättra politiken på ett antal områden. Överenskommelsen berör främst utgiftsområde 8 och därmed vissa områden i denna motion. Vår politik gällande migration och lika rätt är däremot mycket mer omfattande än vad som ingår i ramöverenskommelsen med regeringen.

¹ FN:s Human Development Report 2009. <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2009/>

5 Underlätta migration och stärka rättigheter

Människor kommer alltid att röra på sig, av olika anledningar. Några åker utomlands för att studera, andra för att arbeta. Vissa flyttar tillbaka, andra inte. Ofta är inte flytten frivillig, utan påtvingad på grund av konflikt, förföljelse, naturkatastrofer eller andra situationer som gör det omöjligt för människor att bo kvar i sina hem.

Miljöpartiet arbetar för att göra det lättare att röra sig över gränser. Vi är det mest öppna partiet när det gäller migration och vill dels ha en mer human asylpolitik och underlätta för familjeåterförening samtidigt som vi ställer oss positiva till att människor migrerar för arbete och studier. Vi vill att Sverige och EU ska ha en välkomnande inställning till människor som vill komma hit. Alla migranter omfattas av de mänskliga fri- och rättigheterna.

5.1 En mer human asylpolitik

Den 31 mars år 2006 trädde den nya instans- och processordningen för prövning av utlänningsärenden i kraft, med stora förändringar för ökad rättssäkerhet för migranter. En tvåpartsprocess, överklaganden i vanliga domstolar och förändrad lagstiftning har inneburit stora förbättringar för rättssäkerheten och öppenheten. Trots detta finns stora brister i dagens lagstiftning som vi anser behöver åtgärdas.

5.1.1 Förbättra landinformationen

Miljöpartiet vill att rättssäkerheten i asylprocessen stärks. Landinformationsdatabasen Lifos ska utvecklas och kvalitetssäkras. Beslut av Migrationsverket och migrationsdomstolar ska bli mer enhetliga. Lämplighetsbedömning av offentliga biträden måste förbättras. Utredningar och uppdrag har också getts för att inleda dessa förbättringar av rättssäkerheten inom ramen för det migrationspolitiska samarbetet mellan Miljöpartiet och regeringen.

5.1.2 Synnerligen ömmande omständigheter

Även om en asylsökande inte anses ha skäl att få stanna på grund av skyddsbehov finns det en möjlighet att få stanna genom bestämmelsen synnerligen ömmande omständigheter. En bedömning görs av personens hälsa, situation i hemlandet och anknytning till Sverige. Miljöpartiet anser att bestämmelserna om synnerligen ömmande omständigheter och verkställighetshinder i utlänningslagen har kommit att tillämpas alldeles för restriktivt. Extremt få asylsökande ges möjlighet till uppehållstillstånd genom denna bestämmelse. Vi vill bredda lagstiftningen så att exempelvis allvarligt sjuka ska få stanna i Sverige.

5.1.3 Barnets bästa

Barn som befinner sig i asylprocessen är särskilt utsatta. De behöver information om vilka rättigheter de har och vem som tillvaratar dem. Fortfarande är

Fel! Okänt namn på

barn ofta osynliggjorda i asylprocessen och har inte möjlighet att komma till tals. Barn kan ha bevittnat händelser som gör att de fått så kallade posttraumatiska stressyndrom. De kan ha blivit vittnen till att pappan dödsdöts eller förts bort eller att mamman våldtagits. Tillståndet riskerar att försämrats kraftigt om barnen avvisas tillbaka till hemlandet. Migrationsverket har förbättrat sitt arbete för att säkra barnens bästa, men mycket återstår att göra. Miljöpartiet vill att barns asylskäl ska prövas och tas hänsyn till i större utsträckning, att barnkonsekvensanalyser alltid ska göras där ett barn berörs samt att barnhandläggarnas roll ska tydliggöras. Barnens egna skäl ska alltid tas på allvar och prövas för sig och inte per automatik ingå i någon av föräldrarnas ärende.

5.1.4 Åldersbedömning och dialektanalys

Migrationsverkets åldersbedömningar och dialektanalyser är ofta avgörande för om asylbeslutet blir positivt eller negativt, men ses inte som myndighetsutövning och går ej att överklaga. Miljöpartiet vill åtgärda denna rättssäkerhetsbrist genom att införa en överklagansmöjlighet i påstådd/bedömd ålder och språkidentitet.

5.1.5 Begreppen ”väpnad konflikt” och ”svåra inre motsättningar”

Miljöpartiet vill tydliggöra begreppet ”väpnad konflikt” i utlänningslagen så att den som flyr undan krig kan få skydd i Sverige. Dessutom vill Miljöpartiet tydliggöra begreppet ”svåra inre motsättningar” i hemlandet i syfte att göra det mindre restriktivt och lättare att tillämpa.

5.1.6 Skydda hbt-flyktingar

Det är oacceptabelt att människor utvisas till länder där de riskerar förföljelse på grund av sexuell läggning och att det av svenska myndigheter och domstolar anses rimligt att personen ska hålla sin sexuella läggning hemlig för att undvika förföljelse i hemlandet. Miljöpartiet vill granska hur bestämmelserna om skydd mot förföljelse på grund av kön och sexuell läggning har tillämpats, för att ett reellt skydd ska finnas.

5.1.7 Situationen för papperslösa

Tusentals människor befinner sig i Sverige utan tillstånd. Ofta handlar det om personer som är rädda för att återvända till hemlandet. Den svenska utlänningslagen har brister, och bestämmelsen synnerligen ömmande omständigheter har till exempel kommit att tolkas mer restriktivt än vad lagstiftaren avsåg.

Det är en utsatt och marginaliserad situation att leva utan papper i Sverige, med få möjligheter till bra arbetsvillkor och utan rätt till hälso- och sjukvård på samma villkor som andra.

Som ett led i förbättrandet av papperslösas situation och för uppfyllandet av svenska folkrättsliga åtaganden har Miljöpartiet kommit överens med regeringen om att gömda barn ska ha rätt att gå i skola och att alla pappers-

lösa ska ges rätt till subventionerad vård på samma villkor som asylsökande. Miljöpartiets mål är att vård på sikt ska ges alla efter behov och på helt lika villkor.

Många av dem som har fått avslagsbeslut på sina ansökningar har valt att hellre leva gömda i Sverige än att leva gömda i sina hemländer. Miljöpartiet anser att en regularisering av papperslösa i Sverige bör genomföras. Ingen människa är illegal.

5.2 Ansöka om uppehållstillstånd

Huvudregeln i Sverige är att uppehållstillstånd ska sökas innan inresa i Sverige. Det är naturligtvis en rimlig utgångspunkt, men ställer till med problem i många fall. Regeln skulle därför behöva ses över för att underlätta både för de enskilda och för myndigheterna.

5.2.1 Ansöka om uppehållstillstånd från Sverige

Under föregående mandatperiod ändrade regeringen utlänningslagen i syfte att göra det möjligt att söka uppehållstillstånd i Sverige istället för från hemlandet för dem som har barn med en svensk medborgare. Det har dock visat sig att tillämpningen inte är helt enkel och att alla som skulle ha omfattats inte har kommit att omfattas av lagändringen. Miljöpartiet har under många år motionerat om att det inte är rimligt att människor ska tvingas åka tillbaka till hemlandet för att där ansöka om uppehållstillstånd, då det framstår som sannolikt att personen i fråga kommer att få uppehållstillstånd på grund av anknytning. Detta oavsett om sökanden har barn eller inte och vilken nationalitet barnet i så fall har. I synnerhet är det orimligt i de fall det handlar om asylsökande som fått avslag, men som under tiden i Sverige träffat en partner eller fått barn med någon som bor här i landet. I dag lever hela svenska familjer gömda (även personer med uppehållstillstånd) eftersom den ena parten inte vågar eller kan åka till hemlandet för att ansöka om uppehållstillstånd där. Vi anser att den som har barn i Sverige, väntar barn i Sverige eller är gift, sambo eller registrerad partner här ska ha möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd i Sverige.

5.2.2 Ansöka om arbetstillstånd från Sverige

På liknande sätt är det rimligt att de som har löfte om arbete i landet och redan befinner sig här ska kunna ansöka om arbetstillstånd i Sverige, på samma sätt som de som fått besöksvisum för att träffa en arbetsgivare i Sverige. Det kan handla om någon som befunnit sig här på besök och hittat ett jobb även om det inte var huvudsyftet med besöket. Det kan också handla om personer som tidigare varit asylsökande och fått avslag. I dessa fall handlar det många gånger om personer som varit här i många år, som talar svenska och är etablerade i samhället. Förutom att det kan innebära en tragedi för den enskilde är det också slöseri med samhällets resurser att först bekosta en många gånger dyr hemresa och administrationskostnader på ambassaden och sedan förlora

Fel! Okänt namn på

skatteintäkter, såväl som kompetent arbetskraft. Även i detta fall torde det inte vara omöjligt att hitta en modell i lagstiftningen som gör det möjligt att man i de fall det framstår som sannolikt att tillståndet skulle beviljas om det söktes från hemlandet ska få söka från Sverige.

5.2.3 Utländska studenter

En annan grupp som drabbas av regeln om att uppehållstillstånd ska sökas innan inresa i landet är utländska studenter som ibland får sina intagningsbesked sent under sommaren, vilket leder till att Migrationsverket mitt i semestern plötsligt översvämmas av ansökningar om uppehållstillstånd för studier. I dessa fall bör det vara möjligt att införa ett studentvisum så att studenterna kan komma hit och ordna bostad och, i de fall uppehållstillståndet dröjer, påbörja studierna i rätt tid.

Ett viktigt argument för att ändra regelverket är att ansökningar inifrån Sverige handläggs minst en månad fortare eftersom överföringen av ärendet från utlandsmyndigheten till Migrationsverket elimineras och ärendehantering blir effektivare.

5.2.4 Invänta uppehållstillstånd i Sverige

Många av dem som kan resa hem för att söka från hemlandet har stött på många praktiska problem och har dessutom fått vänta på sina uppehållstillstånd under orimligt lång tid. Detta har lett till problem både för den enskilde och för arbetsgivaren, och även för många sambor eller gifta par. Barn har tvingats vara utan sina föräldrar under långa perioder. Även personer som aldrig tidigare bott här, men träffat en partner och därför flyttar hit får vänta oförsvarligt långa tider. Det bör därför införas en möjlighet att invänta uppehållstillståndet i Sverige i de fall det är uppenbart att uppehållstillstånd kommer att ges.

5.3 Anhöriginvandring

Att kunna återförenas med sin familj är en mänsklig rättighet. Många som invandrar till Sverige är anhöriga till människor som bor i Sverige. Anhöriginvandring kan handla om makar och barn som kommer hit eller om nyetablerade kontakter, så kallad kärleksinvandring.

5.3.1 Utökad anhöriginvandring

Idag finns ingen möjlighet för människor som har fyllt 18 år att återförenas med sina föräldrar i Sverige. Dessutom har den tidigare bestämmelsen om ”sista länken” tagits bort, som innebar att en person kunde komma till släktingar i Sverige om personen inte hade några släktingar kvar i hemlandet. Miljöpartiet anser att möjligheten till anhöriginvandring ska utökas så att personer kan återförenas med åldrande föräldrar.

5.3.2 Avskaffa försörjningskravet

Möjligheten till familjeåterförening har i många fall försvårats och försenats på grund av det försörjningskrav vid anhöriginvandring som regeringen införde förra mandatperioden. Försörjningskravet, som innebär att en person måste ha viss garanterad inkomst och bostad innan personen kan ansöka om familjeåterförening, riskerar att bli kontraproduktivt då en viktig förutsättning för att komma in i samhället, lära sig ett nytt språk och skaffa sig egen försörjning är att veta huruvida ens familj mår bra eller inte. Miljöpartiet anser att försörjningskravet vid anhöriginvandring bör avskaffas.

5.3.3 Passhandlingar och styrkt identitet

För personer från exempelvis Somalia har anhöriginvandring i princip varit omöjlig under flera år. En dom från Migrationsöverdomstolen fastslog att sökande personer behövde styrka sin identitet genom identifikationshandlingar, vilket inte blev möjligt då Sverige inte godkänner somaliska ID-handlingar. Nu har denna situation återigen förändrats till det bättre och det är nu möjligt för föräldrar och barn att styrka identitet via dna och därigenom återförenas i Sverige. Situationen är dock inte löst för alla. Familjer med adoptivbarn och gifta par utan barn kan fortfarande inte återförenas. En lagändring måste till för att säkra rätten till familjeåterförening för de personer som kommer från länder där godtagbara identitetshandlingar inte kan fås. Lösningsar måste också hittas för adopterade barn och gifta makar utan barn.

Miljöpartiet vill vidare att familjemedlemmar till den som beviljats uppehållstillstånd för studier ska kunna beviljas arbetstillstånd.

5.3.4 Avskaffa tvåårsregeln för kärleksinvandring

Det finns en särskild utsatthet som drabbar främst våldsutsatta kvinnor med tidsbegränsade uppehållstillstånd, i dagligt tal kallat ”fruiimport”, men som också gäller män och kvinnor i både samkönade och olikkönade relationer. Utsattheten förstärks av att uppehållstillståndet i praktiken är villkorat till relationen. Lämna hen sin relation inom två respektive för EU-medborgare fem år, oavsett orsak, blir konsekvensen utvisning. Regeln kan användas som ett hot inom relationen, och konsekvensen kan bli att tvingas välja mellan att stå ut i en destruktiv relation och att bli utvisad. Landshövding Eva Eriksson, som har utrett frågan om ”fruiimport”, konstaterar att tvåårsregeln låser in kvinnorna och barnen i en misshandelssituation och att politiken bör agera för att tvåårsregeln på sikt ska försvinna.²

Migrationsverket har påpekat att reglerna inte medger att kvinnor och män som utsatts för allvarliga övergrepp får stanna. Vi vill avskaffa två- respektive femårsregeln och istället ge permanent uppehållstillstånd.

² Eva Eriksson på Svenska Dagbladet Brännpunkt. http://www.svd.se/opinion/brannpunkt/tvaarsregeln-bor-tas-bort_7309737.svd (2012-06-29).

Fel! Okänt namn

5.4 Attrahera och ta vara på kompetens

5.4.1 Utveckla arbetskraftsinvandringsreformen

Miljöpartiet vill att det ska vara lätt att komma till Sverige för att arbeta, studera och forska. Det skapar möjligheter för enskilda att förverkliga sina drömmar och ger nödvändiga förutsättningar för att utveckla Sverige som välfärds- och kunskapsnation. Liksom många andra länder kommer Sverige att behöva hantera utmaningarna som följer med en krympande andel av befolkningen i arbetsför ålder. Det är därför viktigt att vi i Sverige attraherar kompetens från utlandet. Miljöpartiet och regeringen kom 2008 överens om en reform av reglerna för arbetskraftsinvandring. Detta resulterade i att Sverige i dag har ett av världens mest öppna system för arbetskraftsinvandring. Miljöpartiet vill värna och utvidga denna öppenhet. Tyvärr förekommer överträdelser av reglerna för arbetskraftsinvandring. Miljöpartiet vill motarbeta detta genom efterhandskontroller, samkörning av myndighetsregister, skadeståndsmöjligheter för arbetstagare som utnyttjats, svartlistning av oseriösa arbetsgivare med mera. Miljöpartiet vill också göra det lättare för asylsökande som fått avslag att kunna ansöka om arbetstillstånd utan att lämna landet.

5.4.2 Internationella studenter

Miljöpartiet vill slopa de studieavgifter som regeringen har infört för internationella studenter. Avgifterna utgör ett hinder för människor att ta sig till Sverige och gör dessutom att värdefullt kompetensutbyte går förlorat både för Sverige och för studenternas hemländer. Miljöpartiet anser att studenter som har stannat minst två terminer i Sverige ska kunna stanna sex månader efter avslutade studier för att kunna hitta ett förvärvsarbete här.

5.4.3 Ratificera migrantarbetarkonventionen

Sverige var ett av de länder som var med och utarbetade den internationella FN-konvention för skydd av migrantarbetares och deras familjers rättigheter som antogs med stor majoritet av FN:s generalförsamling den 18 december 1990. Konventionen är tänkt att reglera grundläggande rättigheter för alla som arbetar i ett annat land än det egna, oavsett om de har giltiga dokument eller inte. Konventionen trädde i kraft den 1 juli 2003. Sverige har dock ännu inte ratificerat konventionen. De 43 länder som skrivit under konventionen har det gemensamt att de i de allra flesta fall är utvecklingsländer, i från vilka migranterna kommer. Miljöpartiet anser att Sverige bör ratificera migrantarbetarkonventionen för att tillvarata migrantarbetares och deras familjers intressen och motverka exploatering av dessa.

5.5 Cirkulär migration

Dagens regelverk är byggt utifrån en föreställning att migration endast handlar om att en individ helt enkelt förflyttar sig från land A till land B. Verklig-

heten ser i dag annorlunda ut. Människor är mer rörliga och flyttar kanske vidare till land C eller fram och tillbaka mellan land A och B. Miljöpartiet vill anpassa dagens regelverk efter dessa nya mönster. Permanenta uppehållstillstånd bör därför inte återkallas automatiskt när en människa flyttar från Sverige, utan bör kunna gälla i åtminstone ytterligare fem år. De fyra år (inom en period om max fem år) som en person måste ha varit i Sverige för att kvalificera sig för ett permanent uppehållstillstånd bör kunna uppfyllas under en period om åtta år i stället.

Miljöpartiet vill också att svenska utlandsmyndigheter på ett mer systematiskt sätt skapar kontaktytor mot den utvidgade svenska diasporan (svenska och utländska medborgare som har anknytning till Sverige).

5.6 Migrationspolitiken i EU

Samtidigt som gränskontrollerna mellan EU:s länder har försvunnit har murarna mot omvärlden byggts allt högre. EU:s migrationspolitik syftar tyvärr i hög utsträckning till att hålla människor utanför EU. Även om högutbildad arbetskraft från länder utanför EU i större utsträckning än tidigare uppmuntras byggs murarna allt högre för så kallade irreguljära migranter. Människor som söker sig till EU för att fly undan förföljelse eller fattigdom har idag få möjligheter att lagligt kunna ta sig till EU, trots att rätten att söka asyl är en mänsklig rättighet.

Miljöpartiet ser positivt på en harmonisering av migrationspolitiken, förutsatt att det inte förhindrar medlemsstater från att agera mer generöst i förhållande till den enskilda migranten. Fler medlemsstater behöver ta ett större ansvar för asylsökande, och mottagandet måste förbättras i många länder.

Fler lagliga vägar till EU behövs. Att det idag för många människor inte finns några lagliga sätt att ta sig till EU leder till att fler människor väljer allt farligare rutter. Tusentals människor dör årligen på Medelhavet. Denna utveckling måste vändas. EU:s gränskontrollbyrå Frontex ska inte användas för att förhindra människor från att ta sig till EU. Uppdraget som byrån har måste ändras fundamentalt så att Frontex omvandlas till en livräddande och stödjande myndighet. Transportörsansvaret, som innebär att transportföretagen kan drabbas av sanktioner ifall de har med sig en resenär som inte har rätt inresedokument, bör avskaffas. Det bör vara möjligt att kunna söka asyl via EU-beskickningar utomlands och kunna ansöka om asylvisum.

Dublinförordningen bör avskaffas och människor ges möjlighet att söka asyl i det tilltänkta destinationslandet. Om Dublinförordningen inte kan avskaffas bör Sverige använda sig av undantagsbestämmelserna i förordningen och inte skicka tillbaka ensamkommande barn till Malta och Italien på grund av dessa länders nuvarande undermåliga mottagande.

Fel! Okänt namn

6 En bra start

Behoven och förutsättningarna för människor som kommer hit ser mycket olika ut. Några är på flykt undan förföljelse med hemska upplevelser i bagaget. Några kommer hit för att arbeta eller plugga. Några kommer hit som anhöriga. Några är välutbildade, andra är lågutbildade. Oavsett bakgrund är det viktigt att de får en bra start där det svenska samhället tillgodoser deras individuella behov och tar till vara deras unika potential. Miljöpartiet vill därför stärka insatserna för nyanlända³.

6.1 Flyktingmottagande

6.1.1 Hela Sveriges ansvar

De svenska kommunerna ska ha ett ansvar för att bedriva en sammanhållen verksamhet för introduktion av nyanlända flyktingar i kommunen. I dag råder en alltför ojämn kvalitet i flyktingmottagandet. Många kommuner säger nej till flyktingmottagande och tar inte sitt ansvar för att hjälpa människor som flytt i enlighet med internationella konventioner som Sverige skrivit under. Migrationsverket publicerar årligen en så kallad svart lista med de kommuner som säger nej till att ta emot flyktingar.

Särskilt oroväckande är det att kommuner nekar mottagande av ensamkommande barn, en grupp av asylsökande som är särskilt utsatt. Stor platsbrist råder i landet på grund av detta, och ofta tvingas de ensamkommande ungdomarna vänta i tillfälliga transitboenden under långa perioder innan de får ett värdigt mottagande. Miljöpartiet anser att kommuner inte ska kunna neka att ta emot ensamkommande barn och att detta bör införas i lag.

Många små kommuner kan känna en oro över att kunna hantera sfi, administration och annan verksamhet som berör nyanlända. För att underlätta för kommunerna bör länsstyrelserna/regionerna ges ett större samordningsansvar regionalt.

6.1.2 Höjning av ersättning

Dagersättningen till asylsökande har inte höjts sedan 1994 och är skamligt låg. För många asylsökande är det omöjligt att klara sig på den låga ersättningen. Det är ovärdigt att Sverige har en så låg dag ersättning för asylsökande och det bör därför tillsättas en utredning som ser över nivån på ersättningen.

³ Vi använder Riksrevisionens definition av "nyanlända" som är "de som erhållit uppehållstillstånd av flyktingskäl, andra skyddsbehov eller av humanitära skäl, samt vissa av deras anhöriga – som genom förordning (1990:927) har rätt att delta i kommunala introduktionsprogram". Nämnda grupp åsyftas också i de fall termerna "flykting" och "flyktingmottagande" förekommer, medan termen "asylsökande" åsyftar den grupp som inte har erhållit uppehållstillstånd.

Asylsökande kan antingen välja att bo på Migrationsverkets anläggningsboenden (ABO) eller välja att hitta ett eget boende (EBO). Om de väljer eget boende istället för anläggningsboenden får de ingen hyresersättning, vilket har funnits tidigare. Därför befinner de sig i en mer ekonomiskt utsatt position än de som väljer ABO och får hela hyran betald av Migrationsverket. Miljöpartiet värnar asylsökandes möjlighet att välja eget boende och är kritiskt till alla förslag som syftar till att begränsa denna rätt och införa någon form av "kommunarrest" för asylsökande. Vi ser dock problem med den ekonomiskt utsatta situation de som väljer EBO befinner sig i, vilket ofta leder till trångboddhet. Miljöpartiet anser därför att de som väljer eget boende ska få en hyresersättning som motsvarar kostnaden för vad det kostar att bo på Migrationsverkets anläggningsboenden. På så sätt blir systemet mer rättvist, och fattigdom och trångboddhet kan minska.

6.1.3 Förbättrad introduktion

Den kommunala introduktionsverksamheten ska i samarbete med berörda myndigheter kartlägga den enskilda individens förutsättningar och stimulera till såväl enskilt ansvarstagande och självförsörjning som till att stärka den enskildes rättigheter i det svenska samhället. Möjligheterna för kvinnor och barn att delta måste förbättras. Kompetensutveckling och utbildningsprogram ska erbjudas som motsvarar de individuella förutsättningar. Här ska konkurrens mellan privata och kommunala alternativ uppmuntras.

Kontakterna mellan myndigheter, kommun, landsting med flera måste ske mer systematiskt och i ett tidigare skede. Migrationsverket ska exempelvis informera kommuner om nyanlända barn i förskole- eller skolålder. Kommunerna måste då så snart som möjligt kontakta familjerna för att erbjuda dem plats. Denna kontakt ska tas på det språk som familjen kan bäst.

En individuell bedömning ska göras för att avgöra om nyanlända ska placeras i särskilda förberedelseklasser eller vanlig klass. Tiden i förberedelseklass bör begränsas och innehålla vissa ämnen med deltagande i vanliga klasser.

Förslagen under kapitel 5 tillsammans med förslagen under 6.1.1, 6.1.2 och 6.1.3 utgör vår politik för en mer human och öppen asyl- och flyktingpolitik.

Riksdagen tillkännager för regeringen sin mening vad som anförs i motionen om en mer human och öppen asyl- och migrationspolitik.

6.1.4 Validering

Miljöpartiet anser att det är ett stort problem ur såväl individ- som samhällsperspektiv att personer inte får möjlighet att arbeta med det de är utbildade till. Miljöpartiet vill stärka arbetet med validering av utländsk utbildning och arbetslivserfarenhet. Där kompletteringsutbildningar behövs är det viktigt att de medel som anslås motsvarar efterfrågan hos personer med utländsk utbildning. Dessutom bör möjligheterna till yrkespraktisk validering utvecklas.

Fel! Okänt namn på

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka arbetet med validering av utländsk utbildning och arbetslivserfarenhet.

6.2 Åtgärda bristerna i etableringsreformen

Enligt Statskontorets utvärdering av etableringsreformen finns stora brister i systemet.⁴ Många nyanlända får inte en etableringsplan i tid. Aktiviteterna i etableringsplanen är inte tillräckligt anpassade till de nyanländas förutsättningar och behov. Nyanlända får inte heller den försörjning de behöver i inledningskedet av etableringsprocessen.

Miljöpartiet vill pröva möjligheten att släppa in andra aktörer med specialiserad kunskap, till exempel genom att låta kommuner, näringsliv eller den ideella sektorn hjälpa till med matchning, kompletteringsutbildningar med mera. Fackförbunden med sin specifika kompetens inom sina respektive yrkesområden skulle kunna ha en roll som branschspecifika arbetsförmedlare och jobbcoacher och förmedla professionella nätverk.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att åtgärda bristerna i etableringsreformen.

6.3 Stöd till krigsskadade

Många som kommer till Sverige som asylsökande och genom anhöriginvandring lider till exempel av posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) på grund av tortyr- och krigsskador. För att kunna hantera detta och komma vidare in i samhället behövs behandling. Det behövs ökat stöd till de kliniker runt om i landet som ger tortyrskadebehandling och hjälper krigsskadade. I dagsläget finns inte tillräckligt med resurser för att kunna erbjuda en fullgod behandling. Tortyrskadeutredningar ska konsekvent erbjudas om det efterfrågas av den asylsökande eller på handläggares begäran.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till kliniker som erbjuder behandling för krigsskadade.

7 Sysselsättning och företagsklimat

En viktig anledning till att integrationspolitiken i Sverige inte fungerar som den ska är att den fokuserar på just integration, det vill säga insatser som utgår ifrån en mycket onyanserad problembild och som riktar sig mot en in-

⁴ Statskontoret. Etableringen av nyanlända – en uppföljning av myndigheternas genomförande av etableringsreformen (2012:22).

billat homogen målgrupp. Men verkligheten är mycket mer komplex. Vissa i målgruppen har kommit in i samhället och har bra utbildning men känner att det finns många hinder i samhället som har med deras ”icke-svenskhet” att göra. Andra har låg eller ingen utbildning alls. Sammantaget skapar dessa utmaningar problem med arbetslöshet och bristande egen försörjning som följd. I förlängningen riskerar individen att hamna utanför alla system. Denna utveckling har inget med etnicitet att göra men eftersom andelen arbetslösa är högre bland utlandsfödda ses det som ett integrationsproblem. Miljöpartiet för i denna partimotion fram vissa förslag som är riktade mot nyanlända specifikt, men de viktigaste insatserna handlar om en bättre politik för alla oavsett ursprung. Detta gäller framför allt insatser för en inkluderande arbetsmarknad och ett öppet företagsklimat.

7.1 Företagande

Miljöpartiet vill sänka trösklarna för människor att pröva sina företagsidéer och förverkliga sina drömmar. Många människor som kommer från andra länder till Sverige har tidigare erfarenhet av att driva mindre företag. De skulle ganska enkelt kunna starta upp liknande företag i Sverige, men hindras ofta av brist på kapital och svårigheter att få lån. Miljöpartiet föreslår därför en satsning på mikrokrediter för företag som startas av nyanlända svenskar. Detta bör kombineras med regionala företagsinkubatorer där företagarna kan få mentorstöd samt utbildning av personal med adekvat erfarenhet och kulturkompetens.

Miljöpartiet föreslår en kraftig, permanent sänkning av arbetsgivaravgiften samtidigt som egenföretagare får motsvarande nedsättning av egenavgiften. Reformen gynnar alla företag, men har en profil som särskilt underlättar för de mindre företagen. Detta stimulerar nyföretagande och minskar dessutom bördan för de minsta företagen som redan idag har svårt att få ekonomin att gå ihop.

Regeringen har misslyckats med att minska den tunga byråkratin som drabbar Sveriges många företag. Misslyckandet står skattebetalarna dyrt och kostar både jobb och utvecklingspotential för Sverige. Enklare och tydligare regler är inte minst viktigt för att underlätta företagande för utrikes födda. Miljöpartiet vill att Regelrådet permanentas, att ett regelkravsregister inrättas och att regelförenklingsarbetet sprids till kommuner och landsting.

Vi föreslår att sjuklöneansvaret avskaffas helt för företag med tio anställda eller färre. Detta skulle öka deras möjligheter att utvecklas och nyanställa. Sjuklöneansvaret är också ett byråkratiskt och krångligt system för den enskilda företagaren.

Vi hänvisar till Miljöpartiets budgetmotion för år 2013 för vidare beskrivning av vår företagarpolitik.

Fel! Okänt namn

7.2 Sysselsättning för unga

Miljöpartiet vill slopa arbetsgivaravgiften helt i ett år för den som anställer en ung arbetslös. Det är betydligt mer träffsäkert än regeringens kritiserade, ineffektiva och kostsamma halvering av arbetsgivaravgiften för alla unga, vilken subventionerar arbetstillfällena som skulle ha tillkommit ändå. Detta styrks av bland annat IFAU (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering), Riksrevisionen och Finanspolitiska rådet.

Miljöpartiet föreslår en satsning på traineeplatser i näringslivet och välfärden. Genom en traineeplats ges unga möjligheten att skaffa sig den erfarenhet och kunskap som i slutändan leder fram till ett jobb. De arbetsgivare som öppnar för traineeprogram för unga kommer inte bara att få nya krafter i företaget utan även vara en del av lösningen på ett stort samhällsproblem. Reformen ger arbetsgivarna ett verktyg att klara av den stora generationsväxling som kommer att ske de närmaste åren. Med traineeplatser får de råd att låta en ung person gå bredvid den som är på väg att gå i pension och lära sig jobbet. Även det civila samhället som jobbar med socialt stöd måste få möjlighet att delta då kunnandet där på det området är av stort värde.

Vi hänvisar till Miljöpartiets budgetmotion för år 2013 för vidare beskrivning av vår politik för sysselsättning för unga.

7.3 Utbildning för arbete

Utbildning är nyckeln till att komma in på arbetsmarknaden. Utvecklingen på arbetsmarknaden har förändrat kraven på utbildning. Att ha klarat av gymnasiet är för de allra flesta ett grundkrav för att kunna få ett arbete. Miljöpartiet vill förbättra möjligheterna att läsa in gymnasiekompetens på folkhögskola eller inom den kommunala vuxenutbildningen. Detta kan ske genom ett ökat antal utbildningsplatser och studiemedel utan återbetalningskrav (under ett år) för vissa upp till 25 år. Stödet kan fördelas av Arbetsförmedlingen som ska bedöma vilka behov av särskilda insatser som finns för individen.

Miljöpartiet vill genomföra en rad satsningar för att öka ungas kontakt med arbetsmarknaden. Vi vill ha en förbättrad och utbyggd studie- och yrkesvägledning i gymnasieskolan, att kommuner eller enskilda skolor ska kunna söka pengar för att bygga upp en struktur, underlätta för skolorna att samverka med näringslivet samt underlätta skapandet av nätverk, vilket ofta saknas hos arbetslösa unga.

Vi hänvisar till Miljöpartiets budgetmotion för år 2013 för vidare beskrivning av vår utbildningspolitik.

8 Fler språk är bättre

Sveriges multspråkliga befolkning är en guldgruva av ofta outnyttjade språkresurser. Språkkunskaper är av största vikt på en allt mer global arbetsmark-

nad och uppmuntras tidigt i utbildningsväsendet. Det är också värdefullt för individen att kunna röra sig obehindrat mellan olika språk och kulturella miljöer. Forskningen visar entydigt att barn kan lära sig flera språk samtidigt och dessutom att flerspråkiga barn har en mer utvecklad uppfattnings- och abstraktionsförmåga än enspråkiga barn⁵.

Många ungdomar med utländsk bakgrund rör sig obehindrat mellan två eller flera språk och kulturmiljöer, men får sällan uppskattning för detta. De har snarare misstänkliggjorts för att de inte alltid talar svenska i skolan och på fritiden. Attityden gentemot flerspråkighet när det gäller andra språk än de västerländska behöver förändras. Människor med multispråklig kompetens ska uppmuntras att underhålla och utveckla språken. Därmed behövs också aktiva åtgärder från samhällets håll för att stödja individernas möjligheter att göra detta.

8.1 Stärkt modersmålsundervisning

Barn har rätt till goda kunskaper såväl i svenska språket som i sitt modersmål, i de fall det inte är svenska. Goda kunskaper i modersmålet ger dessutom bättre förutsättningar för att lära sig fler språk och andra ämnen. Att skolan erbjuder en bra modersmålsundervisning är således både en fråga om att barn ska ha rätt till sin språkliga bakgrund och om att skapa goda förutsättningar för att alla elever ska utveckla goda kunskaper i svenska språket. Lsåret 2010/11 var det 55 procent av de berättigade barnen i grundskolan som fick modersmålsundervisning.⁶

Miljöpartiet anser att elever måste få undervisning både i modersmål och svenska som andraspråk. I flera skolor är det så att eleverna får antingen eller, vilket inte är effektivt. Språkforskningen visar att parallella processer är viktiga för att eleven ska utveckla både kunskapsinnehåll och språkbehärskning.⁷

Miljöpartiet anser också att modersmålsundervisningen måste prioriteras och i större utsträckning erbjudas under ordinarie skoltid. Miljöpartiet anser att modersmålsundervisningen i möjligaste mån ska erbjudas inom den garanterade undervisningstiden utan att eleven missar andra ämnen, exempelvis inom elevens val.

I grundskoleförordningen finns en begränsning som säger att elever har rätt till modersmålsundervisning i som mest sju år. Det är en begränsning som Miljöpartiet vill ta bort, vilket även Skolverket rekommenderat. Självklart ska elever som så önskar kunna fördjupa sina kunskaper i modersmålet även efter att ha studerat det i sju år.

⁵ "Startålder och tidig utveckling i franska". Forskningsprojekt vid Lunds universitet, forskningsledare Susanne Schlyter, 2009–2010. <http://www.sydsvenskan.se/lund/bara-fordelar-med-flersprakighet-enligt-forskarna/>.

⁶ Skolverkets lägesbedömning 2010/11.

⁷ Myndigheten för skolutvecklings förslag till nationell strategi för utbildning av nyanlända barn och ungdomar.

Fel! Okänt namn på

Det är viktigt att satsa på modersmål redan i förskola och annan pedagogisk barnomsorg. Det är i förskoleåldern som språkutvecklingen är som mest intensiv. Barn som har goda kunskaper i sitt modersmål har bättre förutsättningar att lära sig ytterligare ett språk. På så vis gynnas även kunskapsutvecklingen i svenska språket av en satsning på modersmål.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt modersmålsundervisning.

8.1.1 Ämnesundervisning på modersmål

Nyanlända elever ska ges samma möjligheter att hänga med i ämnesundervisningen som elever som redan kan svenska. Idag upplever elever med skolbakgrund från ett annat land att deras ämneskunskaper får ligga i träda under den tid de lär sig svenska. Det är betydligt effektivare att få fortsatt undervisning i framför allt matematik och engelska på ett språk som eleven redan behärskar. Ämnesundervisning på modersmål sker i mycket liten utsträckning i skolan idag.

Skolan behöver alltså satsa på parallella processer i möjligaste mån, med undervisning både i modersmål och svenska samtidigt med ämnesundervisning på modersmålet. Det är allra viktigast att elever som anlänt till Sverige under skoltiden får ta del av sådan undervisning.

Enligt skollagen (5 kap. 4 §) ska eleven få studiehandledning på modersmålet, om hen behöver det. Det är ett krav som behöver tillämpas mer och bättre av skolhuvudmännen. I dag är det många flerspråkiga elever som inte når kunskapsmålen i olika ämnen. För många av dessa skulle möjligheterna att nå målen öka väsentligt om de fick ämnesundervisning och studiehandledning på modersmålet till dess att eleven kan svenska tillräckligt bra för att få all undervisning på svenska.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ämnesundervisning på modersmål.

8.1.2 Fler tillvalsspråk

Skolorna bör erbjuda ett större utbud av språk som eleverna kan välja. Ofta erbjuds enbart de traditionella språken tyska, franska och spanska. I dagens internationaliserade värld är många andra språk minst lika relevanta. Stora språk som ryska och mandarin blir till exempel allt populärare.

Miljöpartiet anser att skolorna i ökad utsträckning även bör erbjuda undervisning i språk som talas i det mångkulturella Sverige. Det kan vara betydligt mer relevant för en elev att lära sig kurdiska, finska eller arabiska än till exempel tyska. Förutsättningarna att bli riktigt duktig kan också vara betydligt bättre om man har skolkamrater och vänner att tala med som har språket som modersmål. Elever som inte har det aktuella språket som modersmål bör till exempel få möjlighet att ta del av undervisning i språk som redan erbjuds som modersmålspråk.

Grundskolor får enligt skollagen (9 kap. 5 §) erbjuda språk som det finns en rimlig chans att tro att eleverna kan fortsätta studera vid gymnasiet. På gymnasienivå får nya språk erbjudas och ska anordnas om antalet som önskar

läsa språket uppgår till minst fem. Miljöpartiet anser att kommuner och andra huvudmän bör arbeta aktivt för att främja intresset bland elever för att läsa andra språk och informera om de möjligheter som finns. Grundskolor och gymnasieskolor bör samarbeta för att erbjuda fler språk som är levande och talas i Sverige.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att fler elever ska få möjlighet att studera språk som talas i det mångkulturella Sverige.

8.1.3 Modersmål ska vara meriterande i ansökan till högskolan

Idag väger vissa ämnen tyngre än andra vid urval till högskolan. Sådana kurser är bland annat fördjupningskurser i matematik och kurser i moderna språk. Syftet är att få fler att läsa språk på gymnasiet. Alla språk som läses enligt kursplanen för moderna språk är meriterande. Modersmålsundervisningen har dock en egen kursplan och räknas därför inte som ett extra meriterande ämne.

Miljöpartiet vill att så länge språkstudier är extra meriterande vid antagning till högskolan så ska detta gälla även studier i modersmålet.

Fler elever bör också ges möjlighet att få betyg i sitt modersmål genom prövning. Elever ska ha rätt att få kunskaper i alla språk prövade oavsett om dessa erbjuds i kommunen eller inte.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att modersmål ska vara meriterande vid ansökan till högskoleutbildning.

8.2 Svenska för invandrare

Sfi – svenska för invandrare, eller svenska för nybörjare, som skulle vara en mer korrekt benämning – är en viktig men ofta förbisedd skolform. Utbildningen ska ge grundläggande kunskaper för nyanlända i det svenska språket. Sfi syftar även till att ge vuxna invandrare som inte kan läsa eller skriva möjlighet att förvärva sådana kunskaper. Individerna ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera muntligt och skriftligt på svenska i vardags-, samhälls-, och arbetsliv. Sfi ska även förbereda för vidare studier.

8.2.1 Bättre kvalitet

Sfi är en rättighet som ska lägga grunden för alla nyanländas kunskaper i svenska, en viktig faktor för framgångsrik etablering på arbetsmarknaden. Utbildning och kunskaper i svenska är också en förutsättning för aktivt utövande av medborgarskap och kan vara avgörande för en individs sociala etablering.

År 2010 deltog drygt 96 100 elever i sfi, vilket är en ökning med 5 procent sedan föregående år och nästan en fördubbling sedan 2003. Bland eleverna är arabiska det klart vanligaste modersmålet följt av somaliska, thailändska och polska. Bland elever som påbörjade studier i sfi under 2008 har 60 procent slutfört minst en kurs två år senare medan 25 procent avbrutit och 15 procent

Fel! Okänt namn på

fortsatt sina studier. En större andel kvinnor än män, 64 procent jämfört med 55 procent, är godkända i någon kurs efter två år i sfi⁸. Ungefär två tredjedelar får minst betyget godkänt på det nationella prov som avslutar en sfi-kurs⁹.

Trots det stora antalet elever och den samhälleliga betydelsen av sfi är det politiska engagemanget lågt och resurserna sämre än i andra skolformer. Det har lett till att sfi har låg status som skolform och har haft svårt att attrahera behöriga lärare. Skolinspektionen skriver diplomatiskt: ”Att vara lärare i sfi kräver en särskild kompetens och förmåga till flexibilitet. I kommunerna är det däremot sällan uttryckt att denna grupp av lärare är föremål för särskilda satsningar.”¹⁰ Först hösten 2010 startade en särskild utbildning för sfi-lärare där de blivande lärarna får lära sig hur man undervisar i andraspråk och också får kunskaper om integration och diskriminering. Miljöpartiet anser att det krävs en kompetenshöjning av sfi-lärare och att behörighetsgraden behöver öka. Det är viktigt att sfi-lärare har god kompetens inom hbt-frågor och jämställdhet, främst för att på ett bra sätt kunna hantera samtal och undervisningssituationer som berör dessa ämnen.

I vilken annan skolform som helst skulle dessa brister generera het debatt och tillförsel av resurser, men eleverna i sfi är har svårt att göra sina röster hörda för bättre kvalitet. Miljöpartiet anser att en av huvudanledningen till kvalitetsbristerna inom sfi är att det är en underfinansierad skolform.¹¹ Miljöpartiet vill tillföra mer resurser till sfi. Mer resurser innebär mindre grupper, fler lärare, kompetensutveckling för lärare och administration och andra insatser som höjer kvaliteten. De resurser som idag satsas på den ineffektiva sfi-bonusen (se 8.2.5) ska ges direkt till verksamheterna istället.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillföra mer resurser i en kvalitetsatsning på sfi, svenska för invandrare.

8.2.2 Förbättrad organisation

Idag tvingas anordnarna av sfi ha stora grupper där nya elever anländer hela tiden, vilket gör det svårt att bedriva målinriktad undervisning. De har ofta inte möjlighet att erbjuda modersmålsstöd eller särskilt stöd till elever med exempelvis läs- och skrivsvårigheter.

Sfi-undervisningen är idag relativt individanpassad i och med de olika studienivåerna och möjligheterna att välja yrkesinriktade sfi-program, åtminstone i storstadsregionerna. Skolinspektionen pekar dock på att det behövs

⁸ Skolverket 2011-06-30. ”Antal elever fortsätter öka i sfi” <http://www.skolverket.se/statistik-och-analys/2.1862/2.4402/2.4514/antalet-elever-fortsatter-att-oka-i-sfi-1.148441>

⁹ Skolverket 2011-06-30. ”Två tredjedelar får godkänt i nationellt prov i sfi” <http://www.skolverket.se/statistik-och-analys/2.1862/2.4402/2.4514/tva-tredjedelar-far-godkant-pa-nationellt-prov-i-sfi-1.148444>

¹⁰ Skolinspektionen 2011:6. Ändamålsenlighet och resultat i svenskundervisningen för invandrare.

¹¹ Miljöpartiet de gröna i Stockholms stadshus. Granskning av sfi och sfi-bonus i Stockholm, maj 2010.

ytterligare individualisering genom att anordnarna bättre tar hänsyn till deltagarnas intressen och erfarenheter.¹² En sådan individualisering bygger på de studerandes möjligheter att påverka sin utbildning, något som till stor del saknas idag. Alla elever ska ha rätt att påverka sin utbildning, och därför måste möjligheterna för studerandeflytande inom sfi stärkas. Tillgång till information på elevernas modersmål måste förbättras, och utbildningsanordnare behöver bli bättre på att uppmuntra deltagarna att förmedla åsikter och komma med förslag på innehåll i undervisningen samt ge bättre information om elevernas rättigheter och möjligheter inom sfi.

Miljöpartiet vill göra det möjligt att införa fasta grupper i sfi, på det sätt som annan vuxenutbildning fungerar. Det blir lättare för lärare att bedriva utvecklande och målinriktad undervisning med en och samma grupp. Det skulle innebära att det fanns fasta startdatum för en viss nivå inom sfi och att den gruppen läser tillsammans fram till kurslut. Samtidigt måste intagningen av elever även fortsättningsvis ske ofta, för att inte fördröja starten för nyanlända.

”Arbetslinjen” tvingar ofta eleverna att avbryta studierna för att anta en praktikplats eller kort anställning, även om det innebär sämre språkutveckling. I många kommuner finns också en begränsning att eleven måste läsa klart inom introduktionsersättningsens tvåårsperiod, även om hen har gjort avbrott för föräldraledighet eller sjukdom. Miljöpartiet anser att alla elever ska få läsa åtminstone till nivån för nationella provet, den nivå som man förväntas klara efter svensk grundskola. Det skulle innebära att fler nyanlända får möjlighet till vidare studier eller ett utvecklande arbete. Kommunerna ska ge alla elever möjlighet att läsa klart, oavsett om de har gjort avbrott för sjukdom eller föräldraledighet. Om eleven flyttar innan hen har läst färdigt ska ersättningen följa med till elevens nya studieort.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en förbättrad organisation för sfi, svenska för invandrare.

8.2.3 Sfi på modersmål

Det finns idag mycket lite utrymme för att ge stöd på elevers modersmål inom sfi-undervisningen. Det är framför allt elever med kort utbildningsbakgrund som skulle ha stor nytta av att läraren kan förklara grunderna i svenska på ett språk som eleven redan förstår. De verksamheter som erbjuder stöd på modersmål har fått finansiera det med andra medel än det ordinarie anslaget. Miljöpartiet anser att sfi ska erbjudas på modersmål för elever med kort utbildningsbakgrund.

¹² Skolinspektionen. Svenskundervisning för invandrare (sfi) – en granskning av hur utbildningen formas efter deltagarnas förutsättningar och mål 2010:7.

Fel! Okänt namn på

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erbjuda sfi på modersmål för elever med kort utbildningsbakgrund.

8.2.4 Sfi på högskolenivå

Det finns idag högkvalitativa utbildningar i svenska inom ramen för universitetet och högskolorna, som vänder sig till gäststudenter, gästforskare och andra som är knutna till det aktuella lärosätet. Miljöpartiet anser att nyanlända med lång utbildningsbakgrund ska kunna välja att kostnadsfritt läsa sfi inom ramen för en högskola eller ett universitet. Dessa kurser är mer anpassade efter högutbildade elever och blir därför effektivare för eleven än den ordinarie sfi-undervisningen.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att erbjuda nyanlända med lång utbildningsbakgrund sfi på högskolenivå.

8.2.5 Slopa sfi-bonusen

Regeringen införde 2009 försöksverksamhet med ”prestationsbaserad stimulansersättning”, det vill säga sfi-bonus, som nu har blivit permanent. Den elev som uppfyller kraven och klarar sin kurs inom 15 månader kan ansöka om upp till 12 000 kronor i bonus.

Miljöpartiet i Stockholms stad har gjort en omfattande granskning som visar att sfi-bonusen är ett synnerligen ineffektivt sätt att få eleverna att snabbt lära sig svenska. Bonusen gynnar bara elever som redan är studiemotiverade och attraktiva på arbetsmarknaden. De elever som bäst skulle behöva motivation att bli färdiga, de som kanske har studerat sfi i flera omgångar och har en familj att försörja, har inte en chans att få bonusen.¹³ De pengar och den energi och tid som kommunerna lägger ned på sfi-bonusen behövs mycket bättre i den ordinarie verksamheten eller riktat till dem som har särskilt behov av stöd. Sfi-bonusen bör avskaffas, men resurserna behöver finnas kvar i verksamheten.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa den så kallade sfi-bonusen.

8.2.6 Sfi som kompetensutveckling för offentliganställda

Idag finns det anställda inom offentlig sektor med mycket begränsade kunskaper i svenska. De finns inom både statlig och kommunal verksamhet. Det behöver utredas hur ett kompetensutvecklingsprogram kan utformas för att anställda i såväl statlig som kommunal verksamhet ska få möjlighet att läsa sfi inom ramen för sin anställning.

¹³ Miljöpartiet de gröna i Stockholms stadshus. Granskning av sfi och sfi-bonus i Stockholm, maj 2010.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur ett kompetensutvecklingsprogram ska kunna utformas för att offentligt anställda ska kunna läsa sfi inom ramen för sin anställning.

9 Språket och samhället

9.1 Fler språk vid myndighetskontakter

Idag kan minoritetsspråken samiska, finska och meänkieli användas både muntligt och skriftligt i kontakten med en förvaltningsmyndighet som har ett geografiskt verksamhetsområde som sammanfaller med minoritetsspråkets förvaltningsområde. Det är ett resultat av arbetet med förstärkta rättigheter för Sveriges nationella minoriteter. Miljöpartiet menar att denna rätt att använda sitt modersmål vid myndighetskontakter ska utvidgas till fler språk som är stora i Sverige, till exempel arabiska och somaliska, i de områden där det bor många med det aktuella språket som modersmål, med hänsyn tagen till myndighetens kapacitet. Det skulle underlätta vardagen och stärka självkänslan hos tusentals svenskar, inte minst lågutbildade kvinnor som idag ofta är hänvisade till sin man eller sitt barn som tolk, och dessutom utvidga arbetsmarknaden för flerspråkiga personer.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvidga rätten för enskilda att använda modersmål vid myndighetskontakter.

9.2 Vikten av kompetent tolkhjälp

Det är viktigt för enskilda att ha tillgång till kompetent tolkning i offentliga situationer där man själv inte förstår eller kan göra sig förstådd. Inom sjukvården kan korrekt tolkning bokstavligen vara en fråga om liv och död – och inom rättsväsendet är det avgörande för rättssäkerheten att det blir en kompetent tolkning åt båda håll.

Rättstolkar har en central funktion för att skydda rättssäkerheten och finns där för alla inblandade parter i ett mål: för tilltalade, målsägande och vittnen lika väl som för de rättsliga aktörerna. Tolkarnas erfarenheter visar att det i dag finns aktörer inom rättsväsendet som först och främst utgår från sina egna behov när det gäller tolk och inte ser till de behov som finns hos parten eller parterna som inte har svenska som modersmål. Risken för indirekt diskriminering är överhängande om polisförhör eller domstolsförhandlingar hålls utan tolk trots att det finns behov för det. Enligt Brå finns exempel där personer

Fel! Okänt namn på

har förhörts utan att ha förstått att de är misstänkta för ett brott eller vilket brott de är misstänkta för¹⁴.

Enligt en studie vid Lunds universitet har inte tolkanvändningen hängt med i Sveriges utveckling till ett multikulturellt land. Inom rättsväsendet är det brist på tolkar i vissa språk, till exempel somaliska och mongoliska. Merparten av de tolkar som finns saknar auktorisation, det vill säga formell kompetens. Tolkar arbetar många gånger under otrygga anställningsformer och till en låg lön.¹⁵

Mångfalden av språk som används i Sverige idag har enligt vår mening inneburit att tolkuppdraget försumrats i fråga om resursanvändning och villkor när det borde vara tvärtom, nämligen att tolkarnas status behöver höjas i ett mångkulturellt samhälle. Självklart ska tolkar arbeta under goda arbetsvillkor och till en skälig lön. Miljöpartiet håller med Statskontoret, som har utrett frågan om att tolkar behöver bättre möjligheter att validera och få ett intyg på sin kompetens. Ett hinder mot att fler auktoriserar sig är att det i många fall saknas möjligheter och att det är glest mellan proven.¹⁶ Tolkutbildningen behöver bli bättre så att fler fullföljer den. Resurserna bör i första hand satsas på att skapa en bättre balans mellan utbud och efterfrågan när det gäller de vanligaste språken. Tolkarbetet behöver integreras på ett bättre sätt och utvärderas inom ramen för rättsväsendets verksamhet.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra tolkars villkor och organisering.

10 Rätten att vara olika

Alla behövs för att uppnå det gröna samhället, då det är bygget av vår gemensamma framtid som förenar oss – snarare än etnicitet, födelseort eller religiös tillhörighet. Varje människa är välkommen utifrån hennes egna förutsättningar. Vi vill undanröja hinder för att fler ska kunna vara med, uppmuntra alla som deltar och värna rätten att vara lika stolt över alla identiteter och kulturer – men på olika sätt. Kulturer är precis som resten av samhället i ständig förändring. Det går inte att säga att människor från en viss kultur är på ett visst sätt.

¹⁴ Brå. Diskriminering i rättsprocessen, 2008:4.

¹⁵ DN 2011-09-05. Dåliga tolkar hotar rättssäkerheten. <http://www.dn.se/nyheter/sverige/tolkar-oversatter-ofta-fel>.

¹⁶ Statskontoret 2012:2. En tolkningsfråga. Om auktorisation och åtgärder för fler och bättre tolkar.

10.1 Ett Sverige fritt från diskriminering

Miljöpartiet har varit pådrivande i betydande delar av det arbete mot diskriminering som förs i Sverige idag. Medvetenheten om diskriminering och den befintliga lagstiftningen är betydligt högre idag än för några år sedan, inte minst tack vare Diskrimineringsombudsmannens (DO) och antidiskrimineringsbyråernas arbete. Även fackförbunden arbetar på ett allt mer strukturerat sätt med diskrimineringsfrågor.

I Brottsförebyggande rådets (Brå) rapport *Diskriminering i rättsprocessen*, om missgynnande av personer med minoritetsbakgrund eller utländsk bakgrund, konstateras att diskriminering inom rättsväsendet i hög grad existerar. Resultaten pekar på att det finns föreställningar inom rättsväsendet om att vissa minoritetsgrupper och vissa brottstyper hör ihop. Det finns också föreställningar om att personer med vissa typer av minoritetsbakgrund alltid förnekar brott och de tas därför inte på allvar i rättsliga sammanhang. Andra exempel handlar om att personer med utländsk bakgrund betraktas som mindre trovärdiga än etniska svenskar – på brottsplatsen, under brottsutredningen och i domstolsförhandlingen.¹⁷

10.2 Förbättrade villkor för antidiskrimineringsbyråerna

Med förbättrade villkor skulle antidiskrimineringsbyråerna kunna vara den resurs för enskilda individers upprättelse som saknas idag. Byråerna har en stark lokal förankring och skulle kunna besitta ytterligare kvalificerad juridisk kompetens. Jämte DO kan byråerna också jobba med främjandeinsatser på strukturell nivå. Det kräver dock ökade resurser och bättre möjligheter att planera sin verksamhet än idag, då beslut om resurser görs årsvis och utbetalningar halvårsvis. Ökade resurser bör medföra krav på kvalificerad juridisk kompetens hos byråerna.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra villkoren för antidiskrimineringsbyråerna.

10.3 Ett bättre anpassat rättshjälpssystem

Rättshjälpssystemet behöver på olika sätt förstärkas när det gäller möjligheterna att få rättshjälp och vilken ersättning som utgår. Inkomsttaket för rättshjälp har exempelvis inte höjts sedan 1999.¹⁸ Många nyanlända och personer med svag anknytning till arbetsmarknaden står idag utanför systemet eftersom många inte har en hemförsäkring som ger möjlighet till rättshjälp. Även om

¹⁷ Brå. *Diskriminering i rättsprocessen*, 2008:4.

¹⁸ DO 2012-06-25. Skrivelse: Bättre möjligheter att driva diskrimineringsmål.

Fel! Okänt namn på

man har rättshjälp får man betala motpartens rättegångskostnader vid en förlust, vilket innebär en stor ekonomisk risk.

Miljöpartiet anser att en ny modell för rättegångskostnader vid diskrimineringsmål ska tas fram, där en part som döms för diskriminering ska stå för rättegångskostnaden, medan parterna delar på kostnaderna om utgången blir den motsatta. På så sätt skulle fler våga gå till domstol när man inte riskerar att betala hela rättegångskostnaden vid en förlust. Specialregler för att undvika uppenbart ogrundade stämningar behöver tas fram. Dessutom bör systemet för rättshjälp ses över för att fler ska kunna inkluderas.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättegångskostnader vid diskrimineringsmål.

10.3.1 Reella möjligheter att driva diskrimineringsmål i domstol

Antalet fällande domar inom diskrimineringsområdet är fortfarande relativt litet. Idag drivs inte särskilt många diskrimineringsärenden i domstol av andra än Diskrimineringsombudsmannen (DO), i vart fall inte utanför arbetslivsområdet. Det behövs fler aktörer som driver diskrimineringsmål och en reell möjlighet för människor som utsatts för diskriminering att få kompensation och upprättelse.

De aktörer som idag driver flest diskrimineringsmål i domstol är DO och fackförbunden. DO koncentrerar sig dock i första hand på principiellt intressanta ärenden som kan bidra till att motverka diskriminerande strukturer.¹⁹ Fackförbunden driver av naturliga skäl endast ärenden som är kopplade till arbetsmarknaden, och endast för sina medlemmar. Sedan 2009 får även ideella föreningar föra talan om en enskild medger det, och om föreningen uppfyller vissa uppställda krav. Antidiskrimineringsbyråerna uppfyller dessa krav, men har sällan de ekonomiska möjligheterna att driva ett diskrimineringsmål och riskera att få betala hela rättegångskostnaden vid en förlust. Byråerna har av ekonomiska skäl överhuvudtaget svårt att anställa och behålla kvalificerad personal med juridisk kompetens. Dessutom är systemet med rättshjälp och rättsskydds försäkringar utformat så att det är svårt för andra aktörer att processa diskrimineringsärenden.

I praktiken finns alltså ganska små möjligheter att få sitt ärende prövat om man som individ känner sig utsatt för diskriminering. Miljöpartiet föreslår en rad åtgärder för att förbättra möjligheterna för människor som utsatts för diskriminering att få kompensation och upprättelse.

10.3.2 Inrätta en processfond

Miljöpartiet anser att en fond bör inrättas, ur vilken enskilda och föreningar kan söka medel för att driva diskrimineringsmål i domstol. Syftet med fonden skulle både vara att påskynda utvecklingen inom rättspraxis inom diskrimine-

¹⁹ DO 2012-06-25. Skrivelse: Bättre möjligheter att driva diskrimineringsmål.

ringsområdet och att ge talerätten för enskilda och ideella organisationer en reell innebörd.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en fond för att driva diskrimineringsmål i domstol.

10.3.3 Processa även strukturell diskriminering

Strukturell diskriminering är ett demokratiskt problem i Sverige idag. Det innebär att etniska och religiösa minoriteter inte får lika rättigheter och möjligheter som majoritetsbefolkningen, eftersom regler, normer, rutiner, förhållningssätt och beteenden i samhällets institutioner hindrar detta.²⁰ Exempel på strukturell diskriminering är osynliga normer på arbetsmarknaden som gör att personer med otraditionella svenska namn har mycket svårare att bli kallade till intervju än personer med traditionella svenska namn. Det är i princip omöjligt att bevisa individuell etnisk diskriminering i sådana fall.

Idag krävs det att en individ anmäler att hen har blivit specifikt diskriminerad av en institution för att fallet ska ha möjlighet att tas upp i domstol. Sådana rättsfall har små möjligheter att påverka den strukturella diskrimineringen. Därför bör Sverige inrätta en möjlighet att kunna processa även strukturell diskriminering i domstol.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en möjlighet att kunna föra talan om strukturell diskriminering i domstol.

10.3.4 Rättsväsendet behöver hänga med

Likhet inför lagen är ett fortlöpande arbete som kräver att rättsväsendet förändras och anpassas efter samhället. Ett mångkulturellt samhälle ställer nya krav på rättsväsendet. Om varje enskilt fall ska bedömas efter varje individs behov krävs bättre kunskaper hos rättsväsendet för att säkerställa att diskriminering av minoriteter eller utländsk bakgrund inte förekommer under rättsprocessen. Det gäller i synnerhet polismyndigheten, där det tyvärr rapporterats om fördomar och främlingsfientlig jargong. Det bör genomföras en utbildningssatsning för rättsväsendets aktörer med fokus på att upptäcka och åtgärda diskriminerande strukturer och praktiker inom rättssystemet. Polisens värdegrundsarbete bör vara inriktat på att främja alla människors lika värde.

Rättsmyndigheterna tillhör också de myndigheter med lägst andel anställda med utländsk bakgrund.²¹ Det behövs en mer aktiv rekrytering för att öka mångfalden inom rättsmyndigheterna. Det skulle sannolikt öka förståelsen för olika kulturella skillnader och likheter samt öka tryggheten för målsägande, tilltalade och vittnen i hela rättsprocessen.

²⁰ SOU 2005:56. Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige.

²¹ Brå. Diskriminering i rättsprocessen, 2008:4.

Fel! Okänt namn på

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om aktivt arbete inom rättsväsendet för att öka mångfalden och säkerställa allas likhet inför lagen.

10.3.5 Utredning om likhet inför lagen

Fokus för Brås rapport om diskriminering i rättsprocessen är att visa hur diskrimineringen inom rättsprocesserna ser ut, men dessvärre innehåller rapporten inga uppgifter om i hur stor utsträckning diskriminering förekommer. Sådan information är viktig för att kunna förändra situationen. Likhet inför lagen och ett rättsväsende fritt från diskriminering är en viktig och prioriterad fråga. Miljöpartiet föreslår därför att regeringen tillsätter en utredning som har till uppgift att bedöma hur vanligt förekommande det är att människor diskrimineras inom rättsväsendet.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om att tillsätta en utredning som har till uppgift att bedöma hur vanligt förekommande det är att människor diskrimineras inom rättsväsendet.

10.4 Värna rätten att vara olika

Rasism kan sägas bygga på en idé om att olika grupper har olika egenskaper. Man ser mer positivt och mångfacetterat på sin egen grupp och förenklar bilden av "den andre". Rasismen kommer ofta till uttryck i ett vi-och-dom-tänkande. På senare tid har begreppet kultur fått ökad betydelse i rasistiska resonemang, istället för biologiska raser. Den här kulturrasismen bygger på stereotypa föreställningar om olika etniska gruppers kultur som fast och oförändlig med exempelvis den "svenska" kulturen. Rasism tar sig uttryck inte bara i sin extrema form, till exempel rasistiskt våld, utan också genom vardagliga saker som språkbruk, osynliggörande, särskiljande och fördomsfulla kommentarer.²² Inte minst på internet är det rasistiska språkbruket extremt närvarande.

Kvinnor och hbt-personer är många gånger dubbelt utsatta för diskriminering och rasism. Diskrimineringen är både individuell och strukturell och har att göra med kön, sexuell läggning och etnicitet. Kvinnor med utländsk bakgrund, särskilt om de bär slöja, har särskilt svårt på arbetsmarknaden, med sämre anställningsvillkor och större ohälsa.²³

Utsattheten för våld från någon inom familjen är högre bland unga hbt-personer med utländsk bakgrund än andra unga hbt-personer. De kan bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck på grund av sin sexualitet, sitt könsuttryck eller sitt normbrytande beteende.²⁴

²² DO 2012-04-17. Vardagsrasism. <http://www.do.se/sv/Press/Pressmeddelanden-och-aktuellt/2012/Vardagsrasism/>

²³Sandmark (red.) (2011). "Perspektiv på kvinnors hälsa i arbetslivet".

²⁴ Ungdomsstyrelsens utredning Hon* hen* han (2010).

10.4.1 Motverka vardagsrasism

Diskriminering och rasism som har samband med etnisk tillhörighet är en del av många personers vardag. Vardagsrasismen innebär för många människor i Sverige en påfrestning som kan leda till hälsoproblem, minskat förtroende för samhället och svårigheter att ta vara på sina rättigheter. Särskilt utsatta är nationella minoriteter (judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar), afrosvenskar och muslimer. Även personer som uppfattas tillhöra någon av dessa grupper faller offer för vardagsrasismen. Diskrimineringen av romer i Sverige och förföljelsen och fördrivningen av romer runt om i Europa är också mycket oroväckande.²⁵

Miljöpartiet anser att utsatta gruppers möjligheter att tillvarata sina rättigheter måste stärkas, men att också samhället måste ta sitt ansvar för att motverka vardagsrasismen. Vi tror samtidigt att det är viktigt med en positiv ansats, så kallad positiv antirasism²⁶. Det innebär för Miljöpartiets del att vi visar den stora vinsten med ett mångkulturellt och öppet samhälle där allas kompetens och möjligheter tas tillvara.

Minoritetsgrupperna ska stå självständiga i förhållande till staten. Det innebär att efter att vissa demokratiska grundregler har uppfyllts ska organisationerna själva få bestämma vad resurserna används till. Stödet får användas exempelvis till att stärka gruppens identitet, kultur och språk, stärka gruppens inflytande i samhället samt motverkande av rasism och diskriminering.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka och långsiktigt säkra stödet till utsatta gruppers och antirasistiska organisationers organisering.

10.4.2 Islamofobi och antisemitism

Svenska undersökningar om upplevelser av islamofobi visar samstämmigt att invandrare och muslimer från utomeuropeiska länder i hög grad har upplevt diskriminering i Sverige.²⁷ En undersökning bland ungdomar visar att en fjärdedel av gruppen ungdomar med muslimsk bakgrund har varit utsatt för kränkningar. Flickor har oftare utsatts för verbala trakasserier och pojkar oftare för våld. Även antisemitismen är utbredd. En undersökning av unga personer med judisk tillhörighet visar att några känner oro för sin egen och sin familjs säkerhet och väljer att dölja sin judiska identitet. Miljöpartiet ser med stor oro på rapporteringen om judars situation i Malmö med de trakasserier och hot som tillhör vardagen för många.

²⁵ DO 2012-04-17. Vardagsrasism. <http://www.do.se/sv/Press/Pressmeddelanden-och-aktuellt/2012/Vardagsrasism/>.

²⁶ Begreppet "positiv antirasism" myntades av Daniel Poohl och Alex Bengtsson i deras bok med samma namn.

²⁷ Forum för levande historia. Antisemitism och islamofobi – utbredning, orsaker och preventivt arbete (2011). Stycket baseras i huvudsak på denna källa.

Fel! Okänt namn på

Den sammantagna forskningen på området visar dock att främlingsfientlighet och rasism glädjande nog minskar i Sverige.²⁸ Islamofobi och åsikter om att ”muslimer är vårt största utländska hot sedan andra världskriget”²⁹ har icke desto mindre de senaste åren letat sig in i politikens finrum. Intrycket kan vara att främlingsfientligheten ökar, men det stämmer inte. Vi har alla ett ansvar att bemöta islamofobi och motarbeta främlingsfientlighet.

De allra flesta svenska ungdomar är positivt inställda till muslimer. Det visar Forum för levande historia i rapporten Islamofobi från 2006.³⁰ Den positiva inställningen bland icke-muslimska ungdomar är generell – är du positivt inställd till muslimer är du sannolikt positivt inställd till andra minoriteter. Även den socioekonomiska bakgrunden har betydelse för inställningen. Majoriteten av de icke-muslimska ungdomarna känner någon som är muslim, vilket drastiskt ökar den positiva inställningen. Även SOM-institutets årliga mätningar visar att svenskarnas attityder gentemot flyktingar, invandrare och religion blir allt mer positiva.³¹

Svenska ungdomars mer komplexa upplevelser står i kontrast till de mer endimensionella bilderna av muslimer och judar som media förmedlar. En genomgång av nyhetsmedia, populärkultur och läromedel som Forum för levande historia har gjort visar att de ofta är onyanserade i sina skildringar av islam och judendom. Trots en allt starkare närvaro av särskilt muslimska ungdomar i gymnasieskolan är ett vi-och-dem-tänkande förhärskande i läromedlen i ämnet religion.³² Miljöpartiet anser att det behövs en ordentlig genomgång av läromedlen för att upptäcka omoderna och felaktiga skrivningar. Skolans roll i motverkandet av islamofobi, antisemitism och rasism är ovärderlig. Det finns ett tydligt samband mellan attityder gentemot minoriteter och undervisning i mänskliga rättigheter. Lärares kunskap i mänskliga rättigheter, mångfald och konflikthantering måste därför prioriteras högre i lärutbildningar och fortbildning för lärare.

Forum för levande historias undersökning visar samtidigt att unga muslimer i hög grad är utsatta för islamofobi. Av dem som definierar sig som muslim har 21 procent angett att de blivit utsatta för någon form av kränkande beteende som hör samman med religionstillhörigheten.³³

Antalet polisanmälningar med identifierade hatbrott ökade också med 7 procent under 2011 jämfört med år 2010, till drygt 5 490. Den största ök-

²⁸ Forskning och framsteg. Rasismen minskar, F&F 5/2011.

²⁹ Jimmie Åkesson. Muslimerna är vårt största utländska hot, Aftonbladet Debatt 2009-10-19.

³⁰ Forum för levande historia. Islamofobi – en studie av begreppet, ungdomars attityder och unga muslimers utsatthet (2006).

³¹ SOM-institutet. I framtidens skugga (2012-06-29).

³² Forum för levande historia. Islamofobi – en studie av begreppet, ungdomars attityder och unga muslimers utsatthet (2006).

³³ Forum för levande historia. Islamofobi – en studie av begreppet, ungdomars attityder och unga muslimers utsatthet (2006).

ningen fanns inom hatbrott med antireligiösa motiv. Av de antireligiösa hatbrotten var största andelen islamofobiska.³⁴

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stärkt arbete mot islamofobi, antisemitism samt islamofobiska och antisemitiska hatbrott.

10.4.3 Särskild satsning för nationella minoriteter, afrosvenskar och muslimer

Miljöpartiet vill ha en särskild satsning från statligt håll, exempelvis genom ett uppdrag till DO, att särskilt satsa på att motverka diskriminering och stärka ställningen i samhället för nationella minoriteter, afrosvenskar och muslimer.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild statlig satsning på att motverka diskriminering och stärka ställningen i samhället för nationella minoriteter, afrosvenskar och muslimer.

10.4.4 En skola fri från diskriminering och rasism

Skolan är en nyckelarena för att motverka rasism i samhället. I en rapport från Säkerhetspolisen beskrivs skolan som en viktig arena för ett grundläggande arbete som kan bidra till att förebygga radikaliseringsarbete. I rapporten konstateras att skolan behöver hjälpa till med undervisning i kritiskt tänkande, analys av propagandateknik samt trovärdighetsbedömning av sidor på internet. Skolan behöver då ”ges tillräckliga resurser – både ekonomiskt och kompetensmässigt – för att vid behov ta debatten om våldsbejakande extremism i olika former”.³⁵ Miljöpartiet vill att skolor ges tillräckliga resurser för att kunna ta den viktiga roll som skolan behöver ta för att motverka rasism.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild statlig satsning på att motverka diskriminering och rasism i skolan.

10.5 Flexibel ledighet

Vi har inte längre en statskyrka i Sverige och kristendomen är inte längre statsreligion. Trots detta är övervägande delen av alla nationella helgdagar på något sätt knutna till den kristna läran och kyrkoåret. Samtidigt som vi fortfarande har dessa kristet präglade helgdagar har vi stora befolkningsgrupper som tillhör andra religiösa grupperingar eller som saknar någon form av religiös tro. Ur detta perspektiv är det enligt vår mening självklart att det kristna

³⁴ Brå, pressmeddelande 2012-06-28. Identifierade hatbrott ökade 2011 men har minskat sedan 2008.

³⁵ Säkerhetspolisen. Våldsbejakande islamistisk extremism i Sverige (2010).

Fel! Okänt namn på

helgdagsmonopolet måste ifrågasättas. Vårt förslag är att samtliga religiöst präglade helgdagar överförs till en form av ledighetspott som den enskilde fritt kan förfoga över. På så sätt kan alla personer vara lediga vid de helgdagar som bäst passar deras religiösa övertygelse. De som inte vill fira någon som helst religiös högtid kan använda dagarna för enbart vila och rekreation eller andra syften. Detta skulle även vara en logisk konsekvens av separationen mellan stat och kyrka och skulle visa alla människor i Sverige att alla religioner och trosövertygelser är lika mycket värda i statens ögon. Genomförandet av denna valfrihetsreform kan få ekonomiska konsekvenser för den enskilde; vissa kommer att förlora på det och vissa kommer att vinna. Några kostnader för staten torde inte uppkomma.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa flexibla helgdagar i form av en ledighetspott.

11 Ingen demokrati utan dig

Ett demokratiskt samhälle måste vara representerat av de människor som lever i samhället, annars är det ingen demokrati. Sveriges utveckling mot ett mångkulturellt samhälle måste bättre avspeglas på alla samhällsområden. Svenskar med utländsk bakgrund är underrepresenterade inom politiken, från valdeltagande till politiska uppdrag.³⁶

11.1 Ökat valdeltagande

Ett högt valdeltagande är viktigt för att de beslutande församlingarna ska uppfattas som legitima av medborgarna, och representativa för befolkningen. Alla röstberättigade har möjlighet att påverka sin och sina medmänniskors framtid, men det är många som väljer att avstå. I 2010 års val var valdeltagandet bland utrikes födda 73 procent, jämfört med 87 procent bland de inrikes födda. Av utrikes medborgare med rösträtt till landstings- och kommunalval röstade endast 36 procent.

Anledningarna till att många utlandsfödda eller med utländsk bakgrund avstår från sin påverkansmöjlighet kan vara flera. Det kan vara en känsla av att inte vara delaktig i det svenska samhället, bristande engagemang, eller att man inte förstår eller känner till det demokratiska systemet.

Det låga valdeltagandet bland utrikes födda är ett demokrati- och delaktighetsproblem. Det krävs åtgärder för att öka andelen röstande. Röstningsförfarandet måste vara tydligt och enkelt och det krävs även kontinuerliga informationsinsatser på olika språk i de valkretsar där valdeltagandet är lågt. Ett

³⁶ SCB. Demokratisk rapport 12 – Förtroendevalda i kommuner och landsting 2011.

samarbete med lokala antidiskrimineringsbyråer och lokala föreningar kan vara ett verktyg för att öka delaktigheten.

Direktvalda stadsdelsnämnder i storstäderna är också ett sätt att öka den demokratiska delaktigheten och valdeltagandet. När människor känner att deras röst får betydelse, och de även känner till de människor som sitter i nämnden, ökar engagemanget. Idag går utvecklingen ofta i motsatt riktning – allt fler frågor flyttas över till centrala nämnder och avståndet till politiken och politikerna ökar. Miljöpartiet anser att försöksverksamhet med direktvalda stadsdelsnämnder ska införas i någon av storstäderna.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjliggöra försöksverksamhet med direktvalda stadsdelsnämnder.

11.2 Rättvis rösträtt

Personer som är folkbokförda i Sverige och som samtidigt är medborgare i något EU-land, Norge eller Island har enligt gällande svensk lag rätt att rösta i kommunal- och landstingsval om de har varit folkbokförda i minst fyra månader, dvs. senast i maj under ett valår. Medborgare från länder utanför EU måste dock ha varit bosatta i Sverige i minst 36 månader innan de får samma rätt som EU-medborgarna ges.

Detta innebär exempelvis att en bulgarisk medborgare som flyttar till Sverige i maj 2014 får rätt att rösta i kommunalvalet 2014, medan en marockansk medborgare som flyttade till Sverige i maj 2012 inte får samma rätt. Den här orimliga uppdelningen mellan medborgare inom och utom EU måste upphöra.

Att värna om likabehandlingsprincipen är viktig; just därför ska vi inte diskriminera vissa grupper bara för att de råkar vara icke EU-medborgare. Med anledning av detta föreslår vi att riksdagen ska besluta att ge personer som är folkbokförda i Sverige och har ett annat medborgarskap än EU, Norge och Island samma rätt att delta i kommunal- och landstingsval som medborgare i EU, Norge och Island bosatta i Sverige har.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer som är folkbokförda i Sverige och har ett annat medborgarskap än EU, Norge och Island ska ges samma rätt att delta i kommunal- och landstingsval som medborgare i EU, Norge och Island bosatta i Sverige har.

11.3 Politisk demokrati

Många som kommer till Sverige har en dröm om att äntligen få engagera sig politiskt i fred och frihet. Verkligheten för politiker med utländsk bakgrund visar sig dock innehålla många hinder för verkligt deltagande. Många vittnar om svårigheter att förstå de osynliga och informella spelregler som gäller inom politiken, som blir synliga först när någon överskrider dem. Strukturer missgynnar särskilt kvinnor, och i ännu högre utsträckning kvinnor som bär

Fel! Okänt namn på

slöja, som ofta får känna av en dubbel belastning.³⁷ En undersökning från SCB visar till och med att politiker med utländsk bakgrund är betydligt mer utsatta för hot än politiker med svensk bakgrund. Ungefär 40 procent av politikerna med utländsk bakgrund har utsatts för hot eller trakasserier, jämfört med 29 procent för politiker med svensk bakgrund. Det är också skillnad i hotens karaktär; politiker med utländsk bakgrund får oftare rasistiska hot medan politiker med svensk bakgrund får hot som gäller politiska beslut.³⁸

Sverige har ett demokratiproblem när vår mångkulturella befolkning inte speglas i våra politiska församlingar. Utrikes födda och personer med utländsk bakgrund är underrepresenterade bland de förtroendevalda i kommunerna. Gruppen med födelseland utanför Sverige utgör ungefär 9 procent av de förtroendevalda i kommunerna jämfört med 17 procent av befolkningen. Det gäller även svenskfödda med två utrikes födda föräldrar. Forskning har visat att mönstret har sett likadant ut under hela 2000-talet.³⁹

Det ligger alltså ett stort ansvar på de beslutande församlingarna att förändra sina strukturer och arbetsformer så att även personer med utländsk bakgrund attraheras av politiskt arbete och känner ett ansvar för styret av både sin bostadsort och riket som helhet.

12 Trygghet och framtidstro

Ett visst samhällsklimat göder främlingsfientlighet medan ett annat skapar framtidstro. Tyvärr blir det allt glesare mellan maskorna i samhällets skyddsnät. Regeringens politik har ökat klyftorna i samhället. De som har halkat efter mest är unga föräldrar, barn till utrikes födda och ensamstående kvinnor och deras barn.

Vi behöver fördela våra gemensamma resurser mer jämnt mellan olika grupper och skeden i livet. Det är feltänkt och kontraproduktivt att som i dag använda brist på grundläggande trygghet som ett incitament för människor att skaffa arbete. Tvärtom är den grundläggande tryggheten i form av bostad och försörjningsmöjlighet en nödvändig förutsättning för att kunna delta i samhället.

³⁷ SKL. Dekor eller deltagare? 2004.

³⁸ SR P4 Radio Stockholm. Vanligare med hot mot politiker med utländsk bakgrund, 2005-09-29. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=103&artikel=702481>

³⁹ SCB. Demokratisk rapport 12 – Förtroendevalda i kommuner och landsting 2011.

12.1 Arbetslivstrygghet

Det är anmärkningsvärt att orsaken till att man inte kan arbeta är avgörande för vilken ersättning man får. Dagens sjukförsäkring och arbetslöshetsförsäkring är ett svåröverskådligt lapptäcke av olika regler, ersättningar och bidrag.

Miljöpartiet vill införa ett och samma trygghetssystem – arbetslivstrygghet – för den som är sjuk, arbetslös eller i behov av försörjningsstöd. Människor ska slippa slussas runt mellan olika myndigheter och handläggare. De ska kunna veta vart de ska vända sig, och vilken ersättning som är att vänta. Ersättningsnivån ska vara lika stor oavsett om man är sjuk eller arbetslös.

Många barn har inte råd att följa med på skolutflykter och vill helst inte ta hem kompisar. Barn som lever i ekonomisk utsatthet löper större risk att inte få en fullständig utbildning, att få sämre hälsa, oftare drabbas av sjukdomar, våld och olycksfall och att i större utsträckning mobbas i skolan. De är oftare otrygga rädda och deras liv begränsas i högre utsträckning av låg självkänsla. Allra mest ekonomiskt utsatta är barn till ensamstående kvinnor med utländsk bakgrund. Att vara fattig i ett välfärdsland betyder att inte kunna delta i samhällsbygget på samma villkor som andra, att inte bli delaktig. Delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande förutsättningarna för en god folkhälsa. Brist på inflytande och möjligheter att påverka den egna livssituationen har ett starkt samband med hälsa.

Vi hänvisar till Miljöpartiets budgetmotion för 2013 för vidare beskrivning av vår politik för arbetslivstrygghet.

12.2 En god bostadsmiljö

Människors möjligheter att leva ett gott liv ska vara oberoende av var de bor. Det finns idag områden i Sverige som präglas av isolering, både social och fysisk. Det är samhällets ansvar att vidta åtgärder för att öka attraktiviteten i dessa områden. Genom att bryta ner den fysiska isoleringen kan också den sociala minska. Detta kan ske genom att områden binds samman genom stråk och ny bebyggelse. Planering av bostadsområden, såväl vid upprustning som vid nybyggnation, ska främja trygghet genom exempelvis bra belysning. Fler möjligheter att utveckla utsatta bostadsområden genom sociala investeringar behövs, till exempel genom att kommuner och statliga myndigheter samverkar för att frigöra kapital till satsningar inom skola, fritidsverksamhet och jobb.

Andelen fattiga bland utrikes födda är betydligt större än i befolkningen som helhet, inte minst på grund av arbetslöshet och diskriminering. Länge har barnfattigdomen varit överlägset störst bland utrikes födda.

Höjd boendekvalitet går hand i hand med ökade incitament för byggande och lokalt näringsliv. Det är viktigt att utvecklingen i alla områden sker i samverkan med dem som bor och verkar på platsen. I stadsdelen Rosengård i Malmö har det till exempel gjorts en satsning på så kallade bokaler (bostad + lokal), där bostäder kombineras med näringslivsverksamhet på gatuplan. Detta är ett sätt att inkludera de boende i utvecklingen av bostadsområdet. Ett

Fel! Okänt namn på

annat bra exempel är det kommunala bostadsbolaget Telge Hovsjö som äger och förvaltar lägenheter i stadsdelen Hovsjö i Södertälje. Där utbildas och involveras arbetslösa Hovsjöbor i upprustningsarbetet och ungdomar får möjlighet att sommarjobba med att utveckla och underhålla området. Det kommunala bostadsbolaget samarbetar tätt med intresseorganisationer, myndigheter och föreningar, och de boende är också representerade i styrelsen.

Genom en ökad närvaro av näringsliv och offentlig verksamhet i de berörda områdena skapas arbetstillfällen, ökad trygghet och minskad isolering. Segregationsperspektivet bör därför även tas i beaktande vid beslut om ut- och omlokalisering av statliga myndigheter. Ansvaret för en god bostadsmiljö ligger till stor del på den kommunala nivån, men det ankommer på riksdag och regering att skapa förutsättningar och minimera hinder.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en kraftsamling för bostadsområden som präglas av sociala problem.

Stockholm den 5 oktober 2012

Åsa Romson (MP)

Maria Ferm (MP)

Jabar Amin (MP)

Per Bolund (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Tina Ehn (MP)

Gunvor G Ericson (MP)

Peter Eriksson (MP)

Ulf Holm (MP)

Annika Lillemets (MP)

Agneta Luttröpp (MP)

Lise Nordin (MP)

Mats Pertoft (MP)

Mehmet Kaplan (MP)

Stina Bergström (MP)

Agneta Börjesson (MP)

Esabelle Dingizian (MP)

Magnus Ehrencrona (MP)

Jonas Eriksson (MP)

Lotta Hedström (MP)

Helena Leander (MP)

Jan Lindholm (MP)

Valter Mutt (MP)

Kew Nordqvist (MP)

Peter Rådberg (MP)